

שיעורים בהלכות שבת

"שבת בשבתו"

שנלמדו ע"י

הרה"ג ר' בן ציון הכהן שטרסמער שליט"א

אב"ד נייטרא ב"פ – בעמח"ס "שבת בשבתו" (עשרה חלקים)

בכל שבת קודש בבוקר

בבית המדרש דק"ק נייטרא 1462 50 ST.

פרשת ויצא תשפ"א

סימן ש"ז סעיף י' (שיעור י')

[שנה מ"ז – שיעור ז']

להערות - וכן הרוצה לקבל שיעור זה מדי שבוע בשבוע דרך האימיל Email יפנה אל:

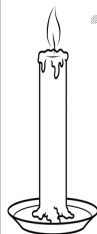
אלכסנדר אליעזר קנאפלער

ALEXANDER KNOPFLER

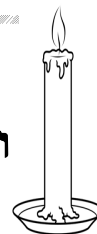
1564 - 48 STREET, BROOKLYN N.Y. 11219

TEL: (917) 755- 4864 • FAX: (718) 437- 3388

Email: igeres@yeshivanet.com

לע"נ מוה"ר אליעזר דוד בן יוסף ע"ה [עייטלין] נפטר י"ד ניסן ער"פ תשע"ה
ולע"נ הרה"ח הגה"צ ר' אלעזר מרדכי בן מוה"ר גדליהו אהרן קעניג זצוק"ל
מנהיג דחסידי ברסלב בעיה"ק צפת תובב"א - נלב"ע ביום כ"ג טבת תשע"ט לפ"ק

הלכות שבת

סימן ש"ז סעיף י' [שיעור י'] / פרשת ויצא - שנת תשפ"א לפ"ק

וכן נפקא מיניה להיפך, למי שדר בארץ ישראל, האם מותר לומר לשליחו, שנמצא עכשיו בחוץ לארץ לעשות בשבילו מלאכה כאן בחוץ לארץ בשש שעות הסמוכות לשבת, שאז כבר הוא שבת בארץ ישראל, ולפי הנ"ל מותר. [אמנם יש אריכות באחרונים לחלק בין הנידונים, עד שאין ראייה מדיני תחומין שלפנינו לבין שינוי זמנים בין מקום למקום, ושבכה"ג יהי' אסור, וכמ"ש בשו"ת דובב מישרים (ה"ג סי' פ"ג) וכ"ש לפי דברי שועה"ר בקו"א בסי' רס"ג, ע"ש, מ"מ המנהג להתירו, ולדמות ב' הלכות הללו]. – וכמובן כי כל זה נפק"מ גם בארה"ב עצמו, כגון מי שדר בעיר נוא יארק, האם מותר לו לצוות למי שדר בעיר קאלעפארניע שיעשה מלאכה בשבילו בערב שבת בשלש שעות סמוך לשבת שלהם, אשר בשעות הללו הוא כבר שבת בנוא יארק, [כי יש שלש שעות הבדל ביניהם] ולפי הנ"ל מותר.

ג] ומהלכה שלפנינו ש"מותר לאדם לומר לחבירו שמור לי פירות שבתחומך", למדו הראשונים עוד הלכה שמצוי אצלנו והוא מש"כ הרשב"א שם "הרי דאע"פ שאינו יכול לילך שם, מ"מ כיון שהוא מותר לישראל חבירו אין באמירתו כלום, מהא שמעינן דישאל שקיבל עליו שבת קודם שחשיכה [ומעתה הוא אסור עפ"י הלכה לעשות כל מלאכה, מ"מ] מותר לומר לישראל חבירו, שעדיין לא קיבל עליו שבת, לעשות לו מלאכה, הואיל והיא נעשית בהיתר לעושה אותה" עכ"ל. וכ"כ שם הריטב"א "מהא שמעינן כי דבר האסור לאדם לעשותו בשבת והוא מותר לחבירו מותר לומר לחבירו לעשותו, א"כ מי שהקדים וקיבל עליו שבת והוא אסור במלאכה מ"מ מותר לומר לחבירו, שלא קבל עליו שבת עדיין, שיעשה לו מלאכה, דהא הכא אף על פי שאסור לו לשמור פירות שבתחום חבירו מותר לומר לחבירו שישמרם, דהיינו מאי דאתא הש"ס לאשמעינן, עכ"ל.

והובא להלכה בסי' רס"ג סעיף י"ז וכתב שם הרמ"א (עפ"י פי' המפרשים) כי כ"ש במוצאי שבת מותר לישראל שעדיין לא הבדיל כלל לומר לחבירו שכבר הבדיל [עכ"פ

א] סעיף י' מחבר, במס' שבת דף קנ"א ע"א איתא "מותר לאדם לומר לחבירו [אף בשבת] שמור לי [בשבת] פירות שבתחומך", והובא בשו"ע כאן. ומפרשו בתוספות רי"ד (ק"נ ע"ב) "כגון שיש בין עירו [של ראובן] לעיר חבירו [שמעון] ג' אלפים אמה, [נמצא ראובן אינו יכול לילך לתוך אלף אמות הסמוכים לעירו של שמעון, וכן שמעון אינו יכול לילך לתוך אלף אמות הסמוכים לעירו של ראובן] - ולזה [לראובן] יש פירות סמוך לעירו [של שמעון] ורואין זה את זה, וקאמר דמותר לאדם לומר לחבירו שמור לי פירות שבתחומך" עכ"ל. וקמ"ל חז"ל כי אע"ג שהמשלח [ראובן] אינו יכול להגיע לשם בשבת מפני שאצלו הוא חוץ לתחום, מ"מ מותר לומר לחבירו [לשמעון], אשר אצלו הוא תוך לתחום, לילך לשם בשבת ולשמרו. ולא אמרינן בזה שליח של אדם כמותו והוה כאילו הלך ראובן חוץ לתחום, אלא אזלינן בתר העושה, והיות שאצלו הוא מעשה היתר, מותר.

וכמ"ש שם הרשב"א "מותר אדם לומר לחבירו שמור לי פירות שבתחומך, כלומר אע"פ שאינו יכול לילך שם, מ"מ מותר לומר לחבירו לעשותו, דכיון שהוא מותר לישראל חבירו אין באמירתו כלום". וכ"כ שם הריטב"א "כי דבר האסור לאדם לעשותו בשבת והוא מותר לחבירו, מותר לומר לחבירו שיעשה אותו" [ולעיל בסי' רס"ג (סעיף י"ז) ביארנו באריכות יותר את דבריהם].

ב] ומזה יש לפתור שאלה שמצוי בזמנינו, והוא אם ראובן דר כאן חוץ לארץ, ושמעון שהוא שלוחו [על ידי שהוא פועל שלו, או בן שלו, או שליח בעלמא], נמצא עכשיו בארץ ישראל, האם מותר לראובן לומר [לפני שבת] לשמעון שיעשה מלאכה עבורו במוצאי שבת בארץ ישראל באותן שש שעות שעדיין שבת כאן בחוץ לארץ, דלכאורה אסור דהרי שמעון עושה המלאכה עבור ראובן בשעה שאצל ראובן הוא עדיין באמצע יום השבת. – אמנם מהלכה שלפנינו מבואר דלא אזלינן בתר המשלח, מה שמותר או אסור אצלו, אלא אזלינן בתר העושה, והיות שאצלו הוא כבר מוצאי שבת, מותר.

באמירה] לעשות לו מלאכה, והוא ק"ו, דהא בערב שבת כבר קיבל שבת ואי אפשר לו לחזור ממנו, ואפ"ה שרי, וכ"ש במוצאי שבת, דבכל עת שירצה אם רוצה מבדיל ומותר גם הוא עצמו במלאכה עכ"ד.

[ד] ויש דיון שלישית בהלכה המצויה אצלנו שנלמד מסעיף שלפנינו הוא מה שכתוב בשו"ת אהלי יעקב [רבי יעקב קסטרו ז"ל, ונקרא מהריק"ש, מגאוני מצרים, בן דורו של הבית יוסף], וז"ל שאלת אם מותר ישראל בן חוץ לארץ לומר לישראל בן ארץ ישראל לעשות לו מלאכה ביו"ט שני. תשובה, יש להביא ראיה להיתר ממה שכתב הרשב"א שאע"ג שקיבל עליו שבת וחל עליו שבת לגמרי מ"מ מותר לומר לישראל חבירו שיעשה לו מלאכה, כמו שמותר לאדם לומר לחבירו שמור לי פירות שבתחומך, א"כ ממנו יש ללמוד לבן חו"ל שחל עליו לעשות י"ט שני שהוא מותר לומר לבן א"י חבירו לעשות לו כל מלאכה שירצה עכ"ל.

[ה] אמנם בשו"ת גינת ורדים [רבי אברהם הלוי ז"ל גם הוא מגאוני מצרים, כמאה שנה אחריו] (או"ח כלל ד' סימן ט"ז י"ז) הביא דברי אהלי יעקב וחולק עליו ואוסרו, וסובר כי אין לדמותו לדיני תחומין שלפנינו ולא להיתר של מי שקיבל עליו שבת שברשב"א הנ"ל. וכתב שם סברות לחלק ביניהם, ע"ש [והבאנו דבריו לעיל בס"י רס"ג ע"ש]. - ויש לומר עוד טעם לחלק ביניהם. ויש להקדים, הנה לענין יום שני בזמן הזה ליכא ביסודו שום הבדל בין בני א"י לבני חו"ל, כי בזמן הזה אין מקדשין על פי ראיה, אלא החדשים נקבעים על פי החשבון ולוח הקבוע שבידינו, והוא נתקבל כמו חשבון ודאי בלי ספק כלל, ולכן בארץ ישראל אין עושים שני ימים רק יום אחד. ומטעם זה היה ראוי שגם בני חו"ל יעשו רק יום אחד דהרי ידעינן בקביעה דירחא, אלא דאחז"ל דהיות שבעת שהיו מקדשים על פי ראית הלכנה בירושלים, לא ידעו בני חוץ לארץ אימתי נקבע החודש והיה צריכים לעשות ב' ימים, לכן גם עתה אע"ג שיודעים בבירור אימתי הוא

ראש חודש כמו בני ארץ ישראל מ"מ צריכים לעשות שני ימים טובים בכל החומר, משום "הזהרו במנהג אבותיכם בדיכום" וכו' כדאיתא במס' ביצה דף ד' ע"ב. אבל בני ארץ ישראל שגם כשקידשו עפ"י ראיה לא היה להם ספק, לכן גם עתה אין צריכים לעשות ב' ימים אלא יום אחד לבד.

[ו] והשתא נחזי לעניננו, דהיות שחז"ל אמרו שבן חו"ל צריך לחשוב גם כהיום יש כאילו ספק בדבר, והיינו דשמא יום שני הוא יום טוב, לכן אסור לו לומר גם לבן א"י לעשות לו מלאכה, דאם היום הוא יום טוב אז ודאי דאסור לכל ישראל לעשות מלאכה. ואע"ג דגם בן חו"ל יודע שחז"ל לא אמרו כן לבן א"י, מ"מ כשאמרו חז"ל כן לבן חו"ל לשמור יום שני יש בכללו גם זה שלא יאמר לבן א"י לעשות מלאכה, כמו יום טוב גמור. משא"כ אמירת ראובן לשמעון שמור לי פירות שבתחומך, שגם לפי הלכותיו של ראובן מותר לשמעון לילך שם כי הוא בתוך תחומו של שמעון, לכן אע"ג שראובן אסור לו לילך שם מפני שאינו תחומו מ"מ מותר לומר כן לראובן דאמרינן בזה סברת הרשב"א וריטב"א הנ"ל "דבר האסור לאדם לעשותו בשבת והוא מותר לחבירו, מותר לומר לחבירו שיעשה אותו". וכן מי שהקדים לקבל שבת, אין פירושו שלפי הלכות שלו הוא עתה שבת לכל ישראל, אלא פירושו כי לו לבד הוא שבת, ולכן גם בכה"ג יש סברא של ראשונים הנ"ל ומותר לומר לחבירו שלא קיבל עליו שבת לעשות לו מלאכה, ודו"ק.

[ז] ועכ"פ מאיזה טעם שיהי' נחלקו אחרונים בדין זה, האם מותר לבן חו"ל לומר לבן א"י לעשות לו מלאכה, יש מתירין כדעת אהלי יעקב, ויש אוסרים כדעת גנת ורדים (עיין ברכי יוסף ושע"ת בס"י תצ"ו), לכן לכתחלה נכון להחמיר בזה. - אמנם זהו רק שלא יאמר בן חו"ל לבן א"י לעשות לו מלאכה, אבל מותר לבן א"י לעשות מעצמו כל מלאכות לבן חו"ל כמו שהאריך בזה בשו"ת מנחת יצחק (ה"ז סי' ל"ה).

העולה מהנ"ל:

קאלעפארניע שיעשה מלאכה בשבילו בשלש שעות סמוך לשבת שלהם, אע"ג שהוא כבר שבת בנוא יארק.

ו] עוד יש ללמוד מהלכה של תחומין הנ"ל, [ב] כי מי שהקדים וקיבל עליו שבת, ומעתה אסור לו לעשות שום מלאכה, מ"מ מותר לומר לישראל אחר, שלא קיבל עליו שבת, שיעשה מלאכה בשבילו. דהיות דאצל השליח הוא היתר גמור לכן לא איכפת לן מזה שהמשלה אסור במלאכה.

ז] וכן מי שממשיך בקדושת השבת אחר זמן מוצאי שבת, מותר לומר לחבירו שכבר אמר ברוך המבדיל וכו', שיעשה מלאכה בשבילו.

ח] עוד יש ללמוד מהלכה של תחומין הנ"ל, [ג] כי מי שדר בחוץ לארץ ושוהה ביו"ט בארץ ישראל, ומחויב אף שם לשמור ב' ימים של יו"ט, מ"מ מותר לומר לבן ארץ ישראל, שאינו מחויב ביו"ט שני, לעשות מלאכה בשבילו. כי גם בזה יש מעם דלעיל.

ט] וכן בן חו"ל שדר גם עכשיו בחו"ל אלא שיש לו עסקים ופועלים בארץ ישראל רשאי לומר לפועליו בארץ ישראל שיעבדו עבדו ביו"ט שני.

י] אבל יש פוסקים שכתבו חילוקים שונים בין הלכות הללו ומחמירים שאין לבן חוץ לארץ לבקש מבן ארץ ישראל לעשות לו מלאכה ביו"ט שני של גליות. ולהלכה נכון להתמיר היכי דאפשר.

יא] אמנם זהו רק שלא יבקש בן חו"ל לבן ארץ ישראל לעשות לו מלאכה, אבל מותר לבן ארץ ישראל לעשות מועצמו כל מלאכות לבן חוץ לארץ.

א] אם יש בין עירו של ראובן לעירו של שמעון ג' אלפים אמה, ונמצא כי ראובן אינו יכול לילך לתוך אלף אמות הסמוכים לעירו של שמעון, אבל שמעון יכול לילך בין באלף אמות הסמוך לעירו ובין באלף אמות האמצעים, ויש לראובן פירות או דבר אחר באלף אמות הסמוכים לעירו של שמעון, אחו"ל כי מותר לראובן לומר לשמעון שבשבת ילך לשם וישמור פירותיו.

ב] כי אע"ג שהמשלה, ה"ה ראובן, אינו יכול להגיע לשם בשבת מפני שאצלו הוא חוץ לתחום, מ"מ מותר לומר לשלוהו, ה"ה שמעון, אשר אצלו הוא תוך לתחום, לילך לשם בשבת, ולא אמרינן בזה שליח של אדם כמותו והוה כאילו הלך ראובן חוץ לתחום, אלא אזלינן בתר העושה, "כי דבר האסור לאדם לעשותו בשבת והוא מותר לחבירו, מותר לומר לחבירו שיעשה אותו".

ג] ויש ללמוד מזה ג' הלכות שמצוים אצלנו: [א] הדר או שוהה בארץ ישראל מותר לבקש [ביום חול] מישראל שבארצות הברית [שהוא פועל או בנו או שליח בעלמא], שיעשה לו מלאכה בתוך שש שעות לפני שבת בארה"ב, אע"ג שבשעות אלו כבר נכנס השבת בארץ ישראל.

ד] וכן להיפך מי שדר בארצות הברית מותר לבקש [ביום חול] מישראל שבארץ ישראל שיעשה מלאכה בשבילו בתוך שש שעות אחר השבת, אע"ג שעדיין הוא שבת בארצות הברית.

ה] וכן בארה"ב עצמו, נ"מ הלכה זו, כגון מי שדר בעיר נוא יארק, מותר לצוות למי שדר בעיר

בכל יום א' בערב משעה 8:00 - 9:00, מתקיים שיעור בשו"ע אורח חיים ח"א בביהמ"ד נייטרא [עומדים כעת בתחילת הלכות ברכת הפירות - סימן ר"ב סעיף א'] - הקב"ה יתן לנו ולכל אחב"י רפואות וישועות